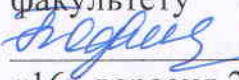

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан філологічного
факультету
 Юрій БІДЗІЛЯ
«16» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.036 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська
Освітня програма	Словацька мова та література Чеська мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія, спеціалізацій 035.036 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька та 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, освітніх програми «Словацька мова та література» й «Чеська мова та література»

Розробник: Кухта Марія Іванівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи протокол №1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Ірина КОЗУБОВСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету протокол № 1 від «16» вересня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії філологічного факультету

Василь ШАРКАНЬ

© Кухта М.І., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	1	1
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	56	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є підготовка студентів-магістрів до майбутньої професійно-педагогічної діяльності у загальноосвітніх та вищих закладах освіти, засвоєння і поглиблення знань про особливості та закономірності педагогічного процесу у вищій школі, про реалії та перспективи розвитку сучасної освіти.

Відповідно до освітніх програм «Словацька мова та література», «Чеська мова та література», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

а) загальних:

- ЗК02 здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК04 уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК05 здатність працювати в команді та автономно;
- ЗК07 здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

б) фахових:

ФК06 здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

1. 3.ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

1. ОК 1 – Теорія і методологія наукових досліджень.
2. ОК 6 – Методика викладання словацької мови та літератури у вищій школі.
Методика викладання чеської мови та літератури у вищій школі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітніх програм «Словацька мова та література», «Чеська мова та література», вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	ПРН 1
Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.	ПРН 4
Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.	ПРН 5
Дотримуватися правил академічної доброчесності.	ПРН 12
Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні поняття психології та педагогіки, педагогічні принципи, закономірності, структуру педагогічного процесу; знати систему освіти України та її адаптацію до європейського простору; знати основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі, знати права та обов'язки учасників освітнього процесу.	ПРН 1
Усвідомлювати зміст основних нормативних документів вищої освіти (освітня програма, навчальний план, робоча програма, індивідуальний план викладача тощо) та розуміти їх роль в організації освітнього процесу; знати особливості методики проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять та здійснювати підготовку до їх проведення на відповідному науково-методичному рівні з використанням сучасних засобів, форм і методів навчання та виховання, інноваційних технологій та останніх досягнень з фахового предмета.	ПРН 4
Знати правові та нормативні основи функціонування системи освіти, розподіл ролевих функцій і повноважень; дотримуватися етики й культури педагогічної взаємодії в освітньому середовищі, в колективній та міжособистісній комунікації.	ПРН 5
Вміти самостійно опрацьовувати різні види джерел інформації (наукову, навчальну та навчально- методичну літературу), критично їх аналізувати й коректно використовувати в педагогічній практиці.	ПРН 12
Знати основи навчально-методичної роботи у вищій школі; вміти визначати мету і завдання навчального заняття, керуючись професіоналізацією освітнього процесу та реалізуючи базові функції процесу навчання у вищій школі (дидактичні, виховні, розвивальні); вміти обирати оптимальні методи і технології викладання та форми контролю навчальних досягнень; вміти аналізувати проблемні питання з обраного фаху, проявляти готовність аргументовано відстоювати власну позицію в професійних спільнотах.	ПРН 13

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни здійснюється в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Види поточного контролю: практичне заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання (проекти) та їх презентація.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль – іспит, який проводиться в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю. Поточний контроль упродовж вивчення навчальної дисципліни здійснюється в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Форма модульного контролю. Контрольна робота в письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю. Іспит.

Методика поточного контролю навчальних досягнень студентів. *Поточний контроль навчальних досягнень* здійснюється в таких формах: практичне заняття; виконання самостійної роботи; виконання індивідуальних проєктів з презентацією; професійно-педагогічний тренінг. *Практичне заняття* дає змогу тематичної перевірки засвоєння студентами теоретичних питань курсу і набуття загальних (аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації) та спеціальних (комунікативних, інтерактивних, перцептивних, рефлексивних) практичних умінь. Окрім запланованих теоретичних питань, до кожного практичного заняття студенти в письмовій формі виконують 1 завдання *самостійної роботи* з теми, а також презентують результати діагностичних досліджень, займаються моделюванням комунікативних педагогічних ситуацій та вирішенням педагогічних задач. *Індивідуальні завдання* дають змогу оцінити розуміння студентами теоретичних засад педагогічного спілкування і здатність проєктувати їх на сучасний освітній процес. *Професійно-педагогічний тренінг* уможливорює перевірку сформованості практичних комунікативних умінь і навичок, здатності до самопрезентації, самодіагностики й самокорекції.

Критерії поточного контролю. *Поточний контроль навчальних досягнень* упродовж семестру здійснюється за такими критеріями:

- опрацювання в повному обсязі змісту тем практичних занять та активна участь у всіх видах навчальної діяльності під час заняття – 30 б.;

- виконання самостійної роботи до практичних занять, передбачених навчальною робочою програмою дисципліни – 10 б.,

- виконання індивідуальних завдань (розробка проєктів) з презентацією – 10 б.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються на основі якості виконання вказаних конкретизованих завдань. Кількісна оцінка поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля, – 50 б.

Якщо здобувач освіти відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Методика модульного контролю навчальних досягнень студентів. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання контрольної роботи. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» проводиться письмово, передбачає виконання завдань різного ступеня складності (від репродуктивних до творчих, професійно орієнтованих), які дозволяють визначати рівень засвоєння основних теоретичних положень змісту навчальної дисципліни, а також виконання завдань, які дозволяють визначати гнучкість педагогічного критичного мислення студентів та рівень сформованості практичних професійних умінь і навичок, креативності у вирішенні проблемних навчальних задач і ситуацій.

Критерії оцінювання модульних завдань. Кожне завдання модульної контрольної роботи (4 теоретичних і 2 практичних завдання) оцінюється поокремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 10 балів (по 5 балів кожне практичне завдання). Разом – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
5	5	5	5	10	5	5	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
5	5	10	5	5	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Виконання самостійної роботи	2	10	2	10
Виконання індивідуальних завдань (проєктів) з презентацією	2	10	2	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	10	100	10	100

Форма проведення підсумкового семестрового контролю: Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є іспит, який проводиться в усній формі..

Критерії підсумкового семестрового контролю *Результат семестрового контролю* навчальних досягнень визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модуль та балів за поточний контроль. Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулем отримав 60 і більше балів, має право не складати іспит з дисципліни. Ця оцінка виставляється в екзаменаційну відомість. Для покращення підсумкової семестрової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим. Студент, який в результаті модульного оцінювання знань отримав менше 60 балів, зобов'язаний складати іспит. У разі, коли відповіді здобувача освіти під час іспиту оцінені менше ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. Максимальна оцінка на іспиті – 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	Зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади психолого-педагогічної науки.

Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет.

Предмет, основні категорії та завдання психології вищої школи. Педагогіка вищої школи в системі педагогічних наук. Предмет, завдання, основні категорії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки та психології вищої школи з іншими галузями психолого-педагогічних знань. Вища школа як педагогічна система. Освіта як соціальне явище. Зростання ролі вищої освіти в суспільстві. Криза освіти. Реформування української школи. Новаторські педагогічні ідеї та творчі знахідки на сучасному етапі. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті

Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень.

Науково-педагогічне дослідження: поняття, методологія, методика, основні завдання. Об'єкт і предмет, емпіричний і теоретичний рівні досліджень у педагогіці та психології вищої школи. Методи психолого-педагогічних досліджень. Етапи педагогічних досліджень. Культура педагогічних досліджень і педагогічна майстерність дослідника. Методика вивчення особистості студента та академічної групи.

Тема 3. Основні віхи розвитку вищої школи у світі та в Україні

Розвиток вищої освіти у світовій практиці: історичний аспект. Перші навчальні заклади підвищеного типу (академія, лікей, музеум, філософські школи, ефебії). Вища школа в ісламському світі. Виникнення університетів у Європі. Парадигми університетської освіти. Основні етапи становлення вищої освіти в Україні. Острозька і Київська колегії як провісники української вищої школи європейського типу. Києво-Могилянська Академія – центр освіти, культури і науки в Україні у XVII-XVIII ст. Університетські проекти в Україні у XVIII ст. Заснування і діяльність Львівського, Харківського, Київського та Одеського університетів. Розвиток вищої освіти в Україні в період національно-визвольних змагань. Українські вищі заклади освіти за кордоном.

Тема 4. Система вищої освіти в Україні.

Поняття вищої освіти, її мета, завдання, структура. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти. Рівні акредитації та типи вищих навчальних закладів. Принципи побудови системи вищої освіти в Україні. Вплив суспільних стереотипів та особистісних установок на зміни в системі освіти. Освіта як система. Освіта як процес. Освіта як результат. Демократизація як освітній принцип. Суспільна значущість демократизації навчального процесу. Болонський процес як засіб інтеграції й демократизації вищої освіти.

Тема 5. Загальні тенденції розвитку сучасної вищої освіти в світі.

Тенденції розвитку міжнародного освітнього простору, принципи, глобалізації, неперервне навчання, формальна і неформальна освіта. Національні системи розвитку освіти. Роль класичних університетів та продукування сучасних наукових знань та новітніх інформаційних технологій. Особливості вищої освіти в полікультурному суспільстві. Вища школа високорозвинених зарубіжних країн (Англія, США, Німеччина, Японія, Фінляндія тощо) і держав пострадянського простору.

Тема 6. Особливості розвитку студента як суб'єкта власної навчально-професійної діяльності.

Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Права та обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах. Загальна характеристика і типологічні особливості сучасних студентів ВНЗ. Психологічна характеристика студентів різних курсів. Психологічні особливості розвитку студента: криза юності, вступ в епоху самостійного життя, своєрідність молодості. Соціальний, моральний та інтелектуальний розвиток студентів. Головні чинники виникнення депресій у юнацькому віці. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі, педагогічна взаємодія з ними, врахування культурологічної, особистісно-індивідуальної своєрідності студентів.

Тема 7. Особливості пізнавальної діяльності студентів.

Структура процесу навчання, його об'єктивний і суб'єктивний сенс. Пізнавальні процеси як механізми психічного відображення. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Процес оволодіння новими знаннями у вищій школі. Розвиток наукових понять й умінь, навичок студентів, корекція їхнього помилкового, неправильного розуміння та утворення понять. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності. Формування у студентів позитивної мотивації навчання. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення.

Тема 8. Специфіка професійної діяльності викладача закладу вищої освіти

Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Висока соціальна значущість праці викладача вищої школи. Мета, завдання і специфічні риси професійної діяльності. Основні напрями діяльності викладача вищої школи. Готовність викладача закладів вищої освіти до педагогічної діяльності. Права та обов'язки педагогічних та науково-педагогічних працівників. Психологічна характеристика науково-педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи, аналіз його компетентності та майстерності; характеристика педагогічних здібностей, особливостей діяльності викладача при різних стилях взаємодії, типологія викладачів; педагогічна етика, вимоги студентів до викладача, шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професійності викладача вищої школи. Педагогічна майстерність викладача вищої школи та її компоненти. Культура педагогічної комунікації. Стресогенність професійної діяльності викладача вищої школи. Професійні кризи та деформації професійного розвитку викладача вищої школи. Синдром «професійного вигорання» фахівця. Профілактика професійного вигорання педагогів.

Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні умови забезпечення освітнього процесу у вищій школі.

Тема 1. Процес навчання у вищій школі

Сутність поняття «дидактика вищої школи». Основні дидактичні концепції. Поняття процесу навчання. Структурні компоненти процесу навчання. Двосторонній характер процесу навчання. Принципи навчання. Психологічний та педагогічний аспекти засвоєння студентами знань. Пізнавальна діяльність студентів як основа їх розумового розвитку. Студент як суб'єкт навчальної діяльності. Формування професійних мотивів навчання. Поняття змісту освіти, його складові. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти Компетентнісний підхід як основа створення та реалізації освітніх програм нового покоління. Основні напрями оновлення змісту освіти у вищій школі.

Тема 2. Форми організації та методи навчання у закладах вищої освіти

Методи та засоби навчання у вищій школі. Форми навчання та форми організації навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі як провідна форма організації навчання і як основний вид навчальних занять. Вимоги до лекції. Основні функції сучасної вузівської лекції. Види лекцій. Дидактичні принципи відбору і викладу навчального матеріалу. Місце практичних та семінарських занять в організації процесу навчання. Самостійна робота студентів. Умови ефективності організації самостійної роботи. Курсові, дипломні, магістерські роботи. Науково-дослідна робота студентів. Консультації. Практична підготовка студентів. Поняття «педагогічної технології». Педагогічна психологія як основа сучасних навчальних технологій. Технологічний підхід у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти. Кредитно-модульна система організації навчання у закладах вищої освіти України.

Тема 3. Психолого-педагогічні основи підготовки та проведення навчальних занять у вищій школі

Особливості підготовки викладача до проведення аудиторного заняття. Використання раціональних шляхів управління пізнавальною діяльністю студентів у процесі проведення заняття. Особливості підготовки до проведення лекційних занять. Особливості підготовки до проведення семінарських та практичних занять.

Тема 4. Система діагностики навчальних досягнень студентів

Поняття діагностики знань і умінь, її структурні компоненти. Види контролю результатів навчальної діяльності студентів. Функції контролю. Зв'язок контролю з іншими ланками процесу навчання: вивченням і осмисленням нового матеріалу, його закріпленням і використанням у практичній діяльності. Форми організації і методи контролю, шляхи їх удосконалення. Тестування в системі діагностики знань і умінь. Загальнопедагогічні та дидактичні вимоги до контролю. Оцінювання знань і умінь студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Критерії оцінки знань. Національна шкала оцінювання. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення – ECTS студентів у ВНЗ.

Тема 5. Основи виховної роботи у закладах вищої освіти.

Філософські аспекти демократизації українського виховання. Системний підхід до організації виховання у закладах вищої освіти. Виховна робота зі студентською молоддю як важлива складова діяльності викладача вищої школи. Мета і завдання виховання у вищому закладі освіти. Основні напрями, методи, форми та засоби виховання студентської молоді. Особливості виховання студентів у процесі навчання і в позанавчальний час. Студентський колектив в системі виховання студентської молоді. Реалізація виховної роботи у групі через інститут кураторів. Основні функції та напрями роботи куратора академічної групи. Конфлікти у студентській групі та шляхи їх вирішення. Студентське самоврядування. Самовиховання – якісно новий рівень у розвитку особистості студента – майбутнього педагога.

Тема 6. Освітній менеджмент у вищому навчальному закладі.

Завдання, напрями діяльності і структура закладів вищої освіти. Принципи управління вищим навчальним закладом. Структура управління вищим навчальним закладом. Організація освітнього процесу у вищій школі. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти. Стратегічні завдання системи управління вищим навчальним закладом. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах. Впровадження системи управління якістю у вищому навчальному закладі. Проблеми демократизації системи управління вищим навчальним закладом в контексті євроінтеграції та шляхи їх вирішення.

Тема 7. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах закладу вищої освіти.

Спілкування як основа педагогічної діяльності. Сутність педагогічного спілкування. Структура педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування. Діалог як основна форма педагогічного спілкування викладача зі студентами. Особистісні характеристики викладача та їх вплив на індивідуальний стиль діяльності. Комунікація у процесі навчання. Розвиток комунікативних здібностей студентів. Мистецтво педагогічного спілкування.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Семестр 1						

Модуль 1. Теоретичні засади психолого-педагогічної науки						
Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет.	4	2				2
Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень.	4	2				2
Психологія і педагогіка вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень.	2		2			
Тема 3. Основні віхи розвитку вищої школи у світі та в Україні	4	2				2
Тема 4. Система вищої освіти в Україні.	4	2				2
Тема 5. Загальні тенденції розвитку сучасної вищої освіти в світі.	6	2	2			2
Система вищої освіти в Україні. Загальні тенденції розвитку сучасної вищої освіти в світі.	2		2			
Тема 6. Особливості розвитку студента як суб'єкта власної навчально-професійної діяльності. Особливості пізнавальної діяльності студентів	6	2				4
Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.	4	2	2			
Тема 7. Специфіка професійної діяльності викладача закладу вищої освіти	6	2				4
Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти	2		2			
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	46	18	10			18
Модуль 2. Організаційно-методичні умови забезпечення освітнього процесу у вищій школі.						
Тема 1. Процес навчання у вищій школі	6	2				4
Процес навчання у вищій школі. Зміст освіти	2		2			
Тема 2. Форми організації та методи навчання у закладах вищої освіти	4	2				2
Тема 3. Психолого-педагогічні основи підготовки та проведення навчальних занять у вищій школі	4	2	2			4
Тема 4. Система діагностики навчальних досягнень студентів	6	2	2			2
Тема 5. Основи виховної роботи у закладах профільної та вищої освіти.	7	2				2
Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у закладах вищої освіти.	4		2			
Тема 6. Освітній менеджмент у вищому навчальному закладі.	4	2				2
Тема 7. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах закладу вищої освіти.	4	2				2
Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах закладу вищої освіти	2		2			
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	44	16	10			18
Разом за семестр	90	34	20			36

	Кількість годин 90	
	Форма навчання: заочна	
	у тому числі	

Назви змістових модулів і тем		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1. Теоретичні засади психолого-педагогічної науки.						
Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет.	5	1				4
Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень.	9	1				8
Тема 3. Основні віхи розвитку вищої школи у світі та в Україні	6					6
Тема 4. Система вищої освіти в Україні.	5		1			4
Тема 5. Загальні тенденції розвитку сучасної вищої освіти в світі.	6					6
Тема 6. Особливості розвитку студента як суб'єкта власної навчально-професійної діяльності.	7		1			6
Тема 7. Особливості пізнавальної діяльності студентів.						4
Тема 8. Специфіка професійної діяльності викладача закладу вищої освіти	6	2				4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	64	4	2			42
Модуль 2. Організаційно-методичні умови забезпечення освітнього процесу у вищій школі.						
Тема 1. Процес навчання у вищій школі	6	1				6
Тема 2. Форми організації та методи навчання у закладах вищої освіти	6	1				6
Тема 3. Психолого-педагогічні основи підготовки та проведення навчальних занять у вищій школі	4					4
Тема 4. Система діагностики навчальних досягнень студентів	4		2			4
Тема 5. Основи виховної роботи у закладах вищої освіти.	6					6
Тема 6. Освітній менеджмент у вищому навчальному закладі.	6					6
Тема 7. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах закладу вищої освіти.	6					6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	42	2	2			38
Разом за семестр	90	6	4			80

Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Психологія і педагогіка вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет.	2	-
2	Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень. Програма дослідження академічної студентської групи.	4	

3	Система вищої освіти в Україні. Загальні тенденції розвитку сучасної вищої освіти в світі.	2	-
4	Модель професійної підготовки фахівців у вищій школі: компетентнісний підхід.	2	-
5	Соціалізація студентів в освітньому процесі закладу вищої освіти. Студент як суб'єкт власного професійного становлення та особистісного розвитку.	2	2
6	Комунікативна взаємодія викладача зі студентами.	2	-
7	Особистість викладача вищої школи.	2	-
8	Професійно-педагогічний тренінг з формування комунікативних практичних умінь і навичок.	4	-
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Різні підходи до класифікації методів науково-педагогічного дослідження. Характеристика емпіричних, теоретичних та математичних методів дослідження. Розробка питання до анкети закритого характеру (відповідно до сформульованих вимог) на самостійно вибрану або запропоновану викладачем тему; анкетування та обробка одержаних результатів, формулювання висновків	4	10
2	Права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу у ВНЗ. Вивчення нормативно-правових документів у галузі вищої освіти. Складання педагогічного словничка	4	10
3	Стан і перспективи розвитку вищої школи на зламі XX і XXI ст. Зміст реформ вищої освіти в Україні у світовому освітньому контексті.	4	10
4	Мета, основні завдання діяльності вищого навчального закладу. Правовий статус вищого навчального закладу Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах	4	10
5	Варіативне, творче застосування стратегій та технологій навчання із врахуванням особливостей навчальної ситуації, специфіки навчальної дисципліни.	4	10
6	Підготовка та проведення навчальних занять у вищій школі. Анотація науково-педагогічних статей. Вивчення нормативно-правових документів	4	10
7	Форми організації і методи контролю, шляхи їх удосконалення. Складання електронних схем та завдань у тестовій формі	4	10
8	Основні напрями, принципи національного виховання студентської молоді. Аналіз результатів психолого-педагогічних досліджень (вивчення особистості студента, студентського колективу тощо)	4	10
Разом		36	80

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання та розробка професійно спрямованих проєктів, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання тестових завдань; педагогічне проєктування моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури,

відеофільмів; розробка сценаріїв виховних справ, дослідження особистості студента та колективу академічної групи; порівняльна характеристика вивчених педагогічних явищ і процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Див. Ваколя З.М., Кухта М.І. Педагогіка і психологія вищої школи: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 60 с.

Тематика індивідуальних завдань (есе, наукових доповідей, рефератів, творчих проєктів)

1. Етапи професійного становлення та розвитку педагога закладу вищої освіти.
2. Професійні комунікативні якості викладача закладу вищої освіти.
3. Дослідження компонентів професійної компетентності викладача закладу вищої освіти.
4. Порівняльний аналіз структури професійної діяльності вчителя середньої школи та викладача закладу вищої освіти.
5. Дослідження перспектив розвитку професійної діяльності викладача закладу вищої освіти.
6. Дослідження індивідуального стилю професійної діяльності викладача закладу вищої освіти.
7. Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти та шляхи її формування.
8. Педагогічні умови професійної адаптації викладача закладу вищої освіти.
9. Основні напрями профілактики професійних деформацій викладача закладу вищої освіти.
10. Дослідження синдрому «професійного вигорання» викладача закладу вищої освіти.
11. Становлення вищої школи в Україні.
12. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти інших країн (на вибір студента).
13. Реалізація виховної та розвиваючої функцій у процесі навчання студентів.
14. Шляхи підвищення інтересу студентів до навчання на лекційних заняттях.
15. Шляхи підвищення інтересу студентів до навчання на семінарських заняттях.
16. Шляхи підвищення інтересу студентів до навчання на практичних заняттях.
17. Шляхи підвищення інтересу студентів до навчання на лабораторних заняттях.
18. Розвиток творчого потенціалу особистості студента в процесі навчальної діяльності.
19. Роль темпераменту в пізнавальній діяльності студентів. Інноваційні форми організації вищої освіти.
20. Характеристика емоційно-вольових властивостей особистості.
21. Роль лідера в формуванні сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.
22. Психологічні умови індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу у вищій школі.
23. Психологічна характеристика творчої особистості видатних діячів науки, техніки, культури (за власним вибором).
24. Порівняльний аналіз форм організації навчання у вищих навчальних закладах України та інших країнах.
25. Способи оптимізації кредитно-модульної системи навчання в Україні.
26. Проблеми діагностики навчальних досягнень студентів.
27. Оптимізація системи тестування у вищій школі України.
28. Тестування як метод діагностики.
29. Основні види тестів та їх складання.
30. Педагогічні технології в сучасній вищій школі.
31. Дослідження нетрадиційних форм організації, методів навчання у вищій школі.
32. Інноваційні форми та методи навчання у вищій школі країн Західної Європи та США.

33. Сучасні технології навчання: досвід використання.
34. Дистанційне навчання як новітній вектор трансформації вищої освіти в Україні.
35. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі сучасної вищої школи.
36. Дослідження мотивації навчання студентів.
37. Дидактичний аналіз труднощів першокурсників у навчальній діяльності.
38. Шляхи оптимізації самостійної роботи студентів.
39. Увага, її природа та роль у навчальній діяльності.
40. Найважливіші теорії пам'яті в психологічній науці.
41. Взаємодія розвитку пам'яті, мислення та уяви. 60. Роль уяви в навчальній і творчій діяльності.
42. Порівняльний аналіз змісту фахової освіти студента в Україні та інших країнах
43. Шляхи розвитку науково-дослідницької роботи студентів.
44. Дослідження рівня вихованості студентів закладу вищої освіти..
45. Дослідження ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді.
46. Самооцінка студента як фактор соціальної адаптації особистості.
47. Шляхи підвищення ефективності виховного процесу в сучасній вищій школі.
48. Історія становлення інституту кураторства у вищій школі України.
49. Розвиток інтелектуальної культури студента.
50. Система позааудиторної виховної роботи сучасної вищої школи.
51. Порівняльний аналіз організації студентського самоврядування у сучасній вищій школі в Україні та за кордоном.
52. Шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом у ВНЗ.
53. Порівняльний аналіз тенденцій розвитку систем вищої освіти України та інших країн (за вибором студента).
54. Критерії оцінки ефективності роботи сучасного закладу вищої освіти.
55. Механізми формування позитивного іміджу викладача закладу вищої освіти.
56. Загальна і педагогічна культура в структурі педагогічного іміджу.
57. Позааудиторна виховна робота зі студентами вищого навчального закладу.
58. Роль морального та естетичного виховання в процесі формування гармонійно розвиненої особистості.
59. Екологічне виховання як соціально-педагогічна проблема.
60. Методи і форми екологічного виховання.
61. Університет очима студента: сучасне й майбутнє (бачення перспектив розвитку УжНУ).
62. Навчаємо й виховуємо в умовах сучасного університету.
63. Викладач вищої школи, на якого чекає сучасна система вищої освіти в Україні.

7.ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби. У разі дистанційного навчання для вивчення дисципліни необхідними є технічні засоби передачі навчальної інформації, контролю знань студентів, технічні засоби самонавчання, а також для оперативного інформування й зворотнього зв'язку.

Обладнання. Необхідним обладнанням для вивчення дисципліни є комп'ютерні та предметні комплекси, в т. ч. робочі місця викладача й студента; навчальна техніка (принтер, сканер, проєктор), мереживне та телекомунікаційне обладнання; екранно-звукові засоби тощо.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 304 с.
2. Золотарьова І. М. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи»

(для магістрів денної форми навчання усіх спеціальностей) Харків: ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2017. 36 с.

3. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Кам'янець-Подільський 2020.291 с..
4. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Навч. посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018. 196 с.
5. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. Київ: Дакор, 2020. 178 с.

Допоміжна

1. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. Посібник. Київ: НАУ, 2015. 240 с.
2. Ваколя З.М., Кухта М.І. Педагогіка і психологія вищої школи: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 60 с.
3. Козубовська І.В., Повідайчик О.С. Інноваційні технології підготовки фахівців у вищій школі: методичні рекомендації для аспірантів і магістрів .Ужгород, 2021
4. Козубовська І.В., Розлуцька Г.М. Психологія і педагогіка вищої школи: управлінські аспекти (навчально-методичний посібник). Ужгород: УжНУ, 2018. 56 с.
5. Маляр Л.В. Педагогіка і психологія профільної та вищої школи: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 25 с.
6. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.-метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Упорядники: Л.В.Маляр, В.І. Староста, М.І.Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019.84 с.
7. Педагогіка: конспект лекцій / Упорядники: Кухта М.І., Маляр Л.В. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. 100 с.
8. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
9. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: Філ-студія, 2006. 320 с.
10. Теслюк В.М., Лузан П.Г., Шовкун Л.М. Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник. Київ: ДАККіМ, 2010. 244 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського. URL: <https://dnrb.gov.ua>.
2. Е-навчання в УжНУ: наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>), сайт е-навчання (<https://elearn.uzhnu.edu.ua/>) тощо).
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.
4. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.
5. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладу «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>
6. Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>
7. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19667>
8. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38. Редакція від 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>. 58
9. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>